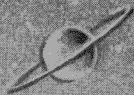
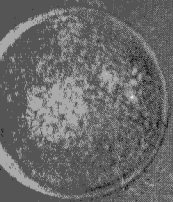

Ole Eklund

UNDRET FRÅN KRATERÖN

EN RENODLAD ÄVENTYRSBOK, skriven av en framstående biolog som förenar djärvt fabulerande fantasi med många naturvetenskapliga insikter, är en företeelse som gott betecknas som enastående i vår och hela Nordens natur. Den som står för denna sensation är doktor *Eklund*, docent i botanik vid Helsingfors universitet, känd och uppskattad bl. a. genom talrika artiklar och många föredrag i populärvetenskapliga ämnen. Hans debutbok

UNDRET FRÅN KRATERÖN

är en spännande och fantasieggande äventyrsskildring, som kunde haft Jules Verne till upphovsman — om han levt våra dagar.

På en fjärran ö i Söderhavet upptäckes ett nytt konstigt grundämne med oanade egenskaper. Det utnyttjas för verkning av en rymdfarkost, som låter uppfinnarna — läsaren — stifta bekantskap med okända världar och invånare. Allt är främmande och fantastiskt, men med en konkret verklighetsprägel som alltigenom verkar bestickad av trovärdig.

Både för äventyrslysten ungdom och för vuxna erbjuder berättelsen en lektyr som oemotståndligt lockar intresset fångat och ställvis är rent kusligt spännande.

HOLGER SCHILDTS FÖRLAG

Pris 40 mk

Penn Moritz Myberg

UNDRET FRÅN KRATERON

OLE EKLUND

UNDRET
FRÅN KRATERÖN

STOCKHOLM

HUGO GEBERS FÖRLAG

Första kapitlet

Tack vare en gammal amerikafarbrors sparsamhet och fränfälle hade min dröm gått i uppfyllelse. Jag fick resa, fick se främmande länder och människor och utöka boklärdomen med upplevd verklighet. För flera månader sedan hade jag lämnat hemlandet i Norden. Nu befann jag mig vid Amerikas västkust, närmare bestämt i den sydmexikanska hamnstaden Tehuantepec. Här blev jag passagerare på en långsam och skamfilad lastångare, Huatulco. Den trafikerade de centralpolynesiska Sporaderna, och dessa av resande föga besökta ögrupper hade börjat utöva en stark lockelse på mig, kanske främst för att de lågo på sidan om allfarvägarna.

Huatulco var den enda lägenhet som erbjöds. Men till en början var kaptenen mycket motsträvig och misstänksam. Jag visste att de farkoster, som rörde sig i dessa delar av Stilla havet, inte alltid voro ute i lovliga ärenden och därför tedde sig hans misstänksamhet ganska naturlig. Att Huatulco och dess besättning inte var främmande för smuggeltrafik föreföll till och med sannolikt. Men den saken hade jag ingenting att skaffa med, eftersom jag inte reste i egenskap av en lagens väktare utan bara önskade stifta bekantskap med obekanta trakter.

»Varför skall ni just till Sporaderna?» frågade kaptenen. »Inte brukar européer, knappast ens yankees, bege sig dit. För en första resans gosse som ni ser det nog likadant ut nästan överallt i Polynesien. Har ni några

bestämda avsikter med era försök att följa just med oss?»

Jag sökte förklara för honom, att jag alls inte färdades i särskilda uppdrag utan bara var reslysten och därtill obunden av några på förhand utarbetade resplaner. Och så hade jag gott om tid.

»Jaså», sade kaptenen. »Ni tycks höra till den sortens turister som är oberoende i alla möjliga avseenden.»

Han försjönk i tankar. Så tycktes en idé slå rot i hans hjärna.

»Ni begriper väl», sade han långsamt, »ni begriper väl, att det är mot mina vanor att ta främlingar ombord. Ni förefaller mig som en äventyrarturist eller som en författare, som prompt vill uppleva någonting. Sådana passagerare är jag inte vidare trakterad av. Men jag vill ändå göra er några frågor. Det beror på era svar om ni får följa med oss. Stig in i min hytt, där kan vi prata ostörda.»

Detta var ett anmärkningsvärt tillmötesgående. Min sak tycktes ta en gynnsam vändning. Men det korsförhör, som kaptenen anställde, förvånade mig allt mera. Jag begrep rakt inte varför han så noga ville ha reda på saker, som rimligtvis borde vara komplett likgiltiga för en skeppare på en mexikansk lastbåt.

Alldeles särskilt hörde han sig för om mina studier och mina specialämnen. Hans sätt att fråga ut mig blotade kunskaper, ovanliga för en man i hans ställning. När han fick veta att jag var biolog och dessutom studerat kemi och geologi, visade han rent av en glimt av välvilja. Jag kunde inte alls förstå denne skeppares ovanliga intresse för min akademiska utbildning.

Plötsligt reste sig kaptenen.

»Förhöret är slut», smålog han och räckte mig handen.

»Och domen?» sporde jag.

»Juryn måste överlägga», svarade han med ett skralt försök att skämta. »Vi avgår i morgon eftermiddag. Infinn er här precis klockan 12, så får ni besked.»

Redan i god tid följande dag gick jag ned till hamnen. Vädret var härligt. Oceanen blånade och luften stod dallrande över den solstekta marken.

En blick på Huatulco skvallrade om att den intagit en försvarlig last. Ångaren låg betydligt djupare än förut, vilket inte kunde tillskrivas den jämförelsevis obetydliga däckslasten. Den bestod till största delen av ovanligt långsträckta säckar.

På slaget tolv stegade jag ombord och begav mig raka vägen till kaptenshytten. Men jag hann inte ens knacka på förrän dörren öppnades och kaptenen klev ut.

»Punktlig herre», hälsade han. »Antages som passagerare. Båten går klockan 18.»

Några reseförberedelser att tala om behövdes inte. Jag hade inskränkt mitt bagage till det allra nödvändigaste. Två lätthanterliga koffertar utgjorde hela min packning.

Allt gick efter beräkning. På utsatt tid kastade Huatulco loss och stävade ut till havs.

Sedan gingo dagarna, den ena lik den andra. Efter vad jag kunde komma underfund med var jag den enda passageraren ombord. Kaptenen var butter och vi växlade inte många ord med varandra. Men på femte dagen efter avresan inträffade en händelse, som medförde en ganska stor förändring i hans inställning till mig.

De tre första dygnen hade passaden vilat sig. Den

bläste trögt och oceanen hävde sig i sömniga dyningar. Men mot kvällen på fjärde dygnet visade barometern tydliga tecken på att vädrets makter hade något i sinnet, och på natten vaknade jag av att Huatulco rullade i ganska svår sjö. När jag tidigt följande morgon sökte mig upp på däck, kunde man genast märka att Stilla havet inte gjorde skäl för sitt namn. Stormen jagade tunga, låga ovädersmoln genom rymden och rev upp allt våldigare vågor.

Kaptenen och en av besättningskarlarna ägnade de långsträckta säckarna nödig omsorg och förstärkte surringen med ett par extra trossar. Men när ångaren tog en överhaling damp en av de översta säckarna med våldsam fart i däck och rämnade i hela sin längd. Det klang av metall och säcken spydde ut en massa korkavfall, som hastigt blåstes bort av den pinande vinden. Härvid blottades ett egendomligt föremål.

Det var omkring två meter långt, buktigt och avsmalnande mot ena ändan. Närmare bestämt en långsträckt sfärisk trapets av vitblåaktig metall och med den konvexa ytan omsorgsfullt polerad. Långsidorna voro av samma beskaffenhet som kanterna på ett spontat bräde.

Kaptenens första ingivelse tycktes ha varit att hölja över föremålet med den trasiga säcken. Men han fullföljde inte sin avsikt utan vände sig till matrosen, som stod i beråd att flytta på metalltrapetsen, vilken likt en gungstolsmede gungade av och an på sin buktning.

»Var försiktig, Antonio, så att pjäsen inte blir kantstött!»

Därpå riktade han sig till mig och förklarade med som det föreföll avsiktlig betoning:

»Jag är mycket rädd om pjäsen. Den är avsedd för en specialångpanna.»

Jag tog honom på orden och alla tre hjälptes vi åt att slå säcken kring metallstycket, som snart var stadigt placerat på ett ställe, där fartygets krängningar inte kunde rubba det ur dess läge. Jag lade märke till att den mystiska pjäsen var oväntat lätt.

»Det är bra, Antonio. Ni kan gå.»

Men till mig sade han:

»Vi har skäl att talas vid en smula. Var god och följ mig.»

Väl inkomna i kaptenshytten bad han mig ta plats medan han själv ställde sig framför mig.

»Ni kom att få se något som inte är avsett för obehöriga ögon», sade han. »Det var naturligtvis inte en del av en ångpanna. Jag sade så bara med tanke på Antonio. I den analfabeten gick historien nog. Eller dög förklaringen också åt er?»

»Det kan väl finnas åtskilliga typer av ångpannor», svarade jag. »Så varför inte?»

»Nåväl, det gör detsamma. Sannolikt tycker ni att jag är en tvetydig figur. Jag vill inte förneka det. Men det är nödvändigt att jag är hemlighetsfull.»

Han gjorde ett uppehåll.

»Förmodligen tror ni», fortsatte han, »att ni nu befinner er ombord på en smugglarbåt och att jag struntar i lag och rätt.»

»Uppriktigt sagt så kom jag på den tanken redan i Tehuantepec», svarade jag. »Men det kan väl knappast förvåna er alltför mycket.»

»Naturligtvis inte», medgav kaptenen. »Jag har skenet emot mig. Men allt beror på vad man menar med

smuggling. Menar man en hemlig transport av varor under oriktig varubeteckning så är jag smugglare. Men smuggling bedrivs ju i regel för att ge vinst på andras bekostnad. I den bemärkelsen är jag inte smugglare. Tvärtom tror jag, att människorna besparas stora olyckor så länge Huatulcos hemlighet inte avslöjas. Och därför kommer jag att göra allt för att bevara den, utan hänsyn till medlen.»

Jag teg och avvaktade utvecklingen av kaptenens monolog.

Den tog hastigt en oväntad gir.

»Varför blev ni doktor i botanik?»

Tja, vad skulle jag svara? Kaptenen märkte min tvekan.

»Jag skall uttrycka mig tydligare», sade han. »Var det för levebrödets skull eller för vetenskapens? Det är mycket viktigt att jag får ett rejält svar på den frågan.»

»Gott, kapten», svarade jag. »I den punkten behöver jag inte tveka alls. Jag har helt enkelt en ohjälplig lust för vetenskap.»

Han föreföll lättad.

»Det gläder mig att jag inte misstog mig. I annat fall hade jag nödgats beröva er friheten för en tid framåt. Jag förmodar ni har klart för er att ni nu är helt och hållet i mitt våld. Detta är inte ett hot. Jag endast konstaterar faktum.»

Detta faktum var verkligen obestriddligt. Här befann jag mig som ensam främling på ett hemlighetsfullt fartyg fjärran från alla kuster. Huatulcos kurs kunde gott vara en helt annan än den uppgivna. Kaptenen var otvivelaktigt en mycket beslutsam man. Hans för mig obekanta planer föreföllo åtminstone i hans tycke vara av

sådan betydelse, att intet fick sippra ut. Helt säkert skulle han utan skrupler på ett eller annat sätt oskadliggöra mig ifall jag i något avseende visade mig besvärlig. Min belägenhet kunde bli ganska oangenäm om det ville sig illa.

Underligt nog blev jag inte förargad över kaptenens bryska konstaterande av sitt övertag.

»Ni har rätt, kapten», svarade jag. »Men varför råddar min håg för vetenskapen mig från fångenskap?»

»Jag har ingen fullmakt att upplysa er om den saken», svarade han. »Så mycket kan jag i alla fall säga, att ni har fått en chans, som mången skulle avundas er. Ni kan bli aktiv medlem i vårt företag, om ni vill. Det gäller en upptäckt av sådan bärvidd, att den ovillkorligen måste hemlighållas. Skulle rustningskrämarna spåra upp den så skulle det bli en världsolycka.»

»Skulle jag få komma med i ert gäng?» utropade jag.

»Så är meningen», medgav han allvarligt. »Antar ni mitt anbud så betyder det, att ni för ett eller två år spårlost försvinner för världen. Men jag skulle tro, att ni inte kommer att sakna den. Ni får en timmes betänketid.»

Överväldigad begav jag mig till min hytt.

Inom en timme måste jag således fatta ett beslut, som för mitt vidkommande helt visst skulle få vittgående verkningar, åtminstone vad den närmaste framtiden beträffade.

För ett antagande av det gjorda erbjudandet talade möjligheten att få vara med om någonting ovanligt. Därför borgade kaptenens antydningar — att det låg allvar under dem kunde man inte misstaga sig på. Därtill kom att jag hade gott om tid. Mot förslaget talade

väl främst den omständigheten, att parterna voro allt annat än likställda. Jag var tvungen att köpa grisen i säcken. Strängt taget hade jag inte den blekaste aning om vilka rättigheter och skyldigheter ett antagande skulle medföra. Det låg nära till hands att skyldigheterna vida skulle överväga rättigheterna och att dessa skulle utmätas av en obekant instans. Därpå tydde främst det förtäckta hotet att beröva mig friheten närhelst det föll sig nödvändigt.

Kanske skulle jag sticka huvudet i ett getingbo. En sådan möjlighet förelåg. Men å andra sidan hyste jag övertygelsen, att det inte rörde sig om förehavanden av ohederlig art. Detta hade jag dock endast så att säga på känn. Inom mindre än en halv timme var emellertid beslutet fattat. Jag gick och sökte upp kaptenen.

»Redan färdig?» hälsade han. »Snabba beslut är i min smak.»

»Jag antar», sade jag. »Kapitulerar med andra ord utan villkor.»

»En kapitulation är det ju inte fråga om», genmälde han. »Jag är glad att ni hyser förtroende för mig. Och jag lovar att ni inte kommer att dras in i något vanhederligt.»

»Och nu, kapten», återtog jag. »Sedan jag har ställt mig till ert förfogande vill ni kanske säga mig en sak. Vilka följder skulle ett förkastande av ert anbud ha haft? På vilket sätt skulle min fångenskap ha artat sig?»

Han log.

»Ni kan vara övertygad om att varken handklovar eller halsjärn skulle ha tagits i bruk, om ni inte mot förmodan själv hade gjort det nödvändigt. Nej, ni skulle helt enkelt ha blivit en ofrivillig passagerare på längre

sikt, ett slags faktotum här på Huatulco. Ni skulle ha haft er frihet så länge land inte var i sikte. Men jag skulle nog ha varit tvungen att hålla er i mild arrest var gång vi hade anlöpt Tehuantepec eller andra platser.»

Jag nickade.

»Min resa skulle med andra ord för en tid framåt kunnat bli av det långtråkiga slaget», fastslog jag. »Jag valde således den angenämare möjligheten.»

»Säkert», sade kaptenen.

Hittills hade jag fått äta i min hytt. Nu föreslog kaptenen att jag skulle hålla honom sällskap.

Mot eftermiddagen började luften klarna, men det blåste fortfarande friskt. De tunga molnmassorna ljusnade allt mera och i lovart öppnade sig mellan moln och hav en intensivt lysande strimma klar himmel. Den vidgades hastigt och solen bröt fram. En mäktig glans av blått och silver göts över oceanen, ur vars glimmande svall stim av flygfiskar då och då höjde sig.

Solskivan dalade röd, blev allt ovalare och dök ned i havet. Tropikernas dag förbyttes hastigt i natt. Stjärnorna tändes och vågkammarna skimrade av svag mard. Zodiakalljuset höjde sin bleka ljuskägla över synranden i väster. Huatulco höll kurs sydsydväst.

Jag gick upp tidigt. Vinden var rent akterlig och blåste med oförminskad styrka. Möjligen hade den till och med friskat i. Solen hade ännu inte gått upp, men österhimmelns hastigt bleknande stjärnor vittnade om att dagen var nära.

Kaptenen stod på kommandobryggan.

»Tiden tycks bli lång för er», sade han oväntat spjuveraktigt. »Jag skall muntra upp er ett tag.»

Han vinkade mig in i kaptenshytten.

Ur ett metallskrin drog han fram en ganska ovanlig klädespersedel. Likheten med en väst var obestriddig. Den var gjord av vitlackerat läder, som på många ställen var genomborrat av runda hål. Ärmhålen voro försedda med mycket kraftig stoppning. Ett par starka läderremmar löpte genom metallspännen över västens axlar och buro nedtill stigbyglar. Både på fram- och ryggsidan funnos ungefär i brösthöjd en serie tämligen små metalldosor, anbringade på samma sätt som korkplattorna i ett livbälte. Slutligen befann sig nedtill på högra sidan en ganska liten, svart låda. Den hade både form och storlek av en patronväska, men var försedd med ett fåtandat kugghjul, vars läge synbarligen kunde fixeras genom en metallkil, som grep in i en tandlucka. Om jag tillägger, att västen på båda sidor bar rätt rymliga fickor, vilkas innehåll jag dock inte blev i tillfälle att undersöka, så torde plagget till alla väsentliga delar vara beskrivet.

»Och nu skall vi se om kostymen passar!»

Kaptenen hjälpte att dra på mig den egendomliga munderingen. Västen kunde snöras framtill så att den satt som gjuten. Och sedan stigbyglarnas remmar reglerats till lagom längd var min klädsel fullbordad.

»Är detta någon ny konstruktion för fallskärmshoppare?» sporde jag.

»Nej, bättre uppl!» svarade kaptenen. »Stå alldeles stilla.»

Han sysslade ett ögonblick med den kugghjulsförsedda lådan.

»Nu skall ni få se på någonting», sade han. »Håll er bara alldeles orörlig.»

Han placerade sitt pekfinger under hakan på mig och höjde försiktigt sin arm.

Jag blev häpen, nästan skrämmd.

Mina fötter förlorade kontakten med golvet och jag såg i hyttens väggspegel hur jag hängde i luften med kaptenens pekfinger som enda fasta stöd under min haka. Min kroppstygnd hade minskats nästan till noll!

»Nu skulle ni nog ta guldmedalj i höjdhopp», skämtade kaptenen.

»Vad är det här för trolleri?» utropade jag bestört.

På grund av den rörelse min haka gjorde vid detta yttrande, lösgjordes jag från kaptenens fingerspets, steg ett par decimeter närmare hyttens tak och dalade sedan mjukt till golvet. Det var som om jag hade förvandlats till en såpbubbla.

Kaptenen föreföll road av min förbluffade min.

»En bra kostym för bergsklättrare, inte sant?» skratade han.

»Javisst, det är fantastiskt», instämde jag full av iver.

»Kan ni göra mig ännu lättare?»

Jag hann aldrig få något svar. Allt hände så hastigt. Jag hade glömt att moderera mina rörelser och gjorde ofrivilligt ett litet språng. Följderna blevo katastrofala. I en bage snett uppåt tog jag kurs mot hyttporten, som tydligen inte var ordentligt stängd. Den slog upp på vid gavel. Min högra sida törnade mot dörrposten, jag hörde ett klickande ljud och ögonblicket därpå kände jag mig buren av en okänd kraft. Mina händer famlade efter ett stöd, men funno intet. Jag hörde kaptenens förskräckta utrop när han rusade efter mig. Men det var för sent. Med god fart sköt jag ut över relingen. Men jag dalade inte ned i havet. Tvärtom steg jag uppåt

som en luftballong. Vinden grep tag i mig. I ett nu hade jag drivit föröver och svävade ut över havet med betydligt större hastighet än Huatulco. Jag höjde mig ytterligare, kanske hundra meter eller mer. Framför mig gapade oceanens landlösa horisont.

Andra kapitlet

De första ögonblicken var jag så vimmelkantig, att jag knappast kom mig för att tänka över situationen. Strängt taget var den rätt angenäm, fysiskt sett. Solen värmdde och av blåsten kände jag inte den minsta fläkt. Jag hade samma hastighet som vinden och drev viljelöst fram med de strömmande luftmassorna. Mjukt gungade jag upp och ned, men med ganska små avvikelser i vertikal riktning. Jag flöt helt enkelt i de underliggande luftlagren precis på samma sätt som en såpbubbla på ett lager av kolsyra. Balansen i sidled var ganska dålig. Än drevs jag framlänges, än med sidan förut. Än rörde jag mig baklänges och kunde se Huatulco, som hastigt blev mindre. Den tedde sig redan nu som en leksaksbåt i fjärran. Havet såg ut som en ofantlig, grönbåaktig skål, vars djupaste parti hela tiden befann sig rakt under mig. Från denna jätteskåls botten såg oceanen ut att slutta uppåt i alla väderstreck, så att synranden ständigt stod i jämnhöjd med mina ögon.

Förutom den fjärran Huatulco syntes inte annat än hav och himmel.

Jag var nu så ensam och övergiven en människa kan bli. Varje tanke på att försöka påverka tyngdlöshets-

mekanismen hos denna sannskyldiga djävulsväst måste överges. Ett sjunkande var liktydigt med säker död. Om jag fingrade på kugghjulet var det fara värt att flygvästens hemlighetsfulla lyftkraft upphävdes. Och det hade inneburit ett fall från minst hundra meters höjd. Då var det bättre att sväva vidare och hoppas att situationen på något vis skulle klarna. Kanske någon sällsam tillfällighet kunde yppa sig. Bäst därför att se tiden an — än så länge.

Jag erinrade mig fickorna på västens sidor. Kanske en undersökning av deras innehåll kunde löna sig.

Resultatet var högst glädjande. I väskan på höger sida fick jag tag på flera burkar konserver. Dessutom fanns där pemmikan, tre kakor choklad, en konservöppnare, fastgjord med en snodd, så man inte behövde befara att tappa den ur händerna och förlora den. Ytterligare letade jag rätt på en liten ask med kininkapslar, en cigarrettändare jämte flera cerjärnbitar och en liten plåtflaska, synbarligen innehållande bensen. I den vänstra fickan anträffade jag till min stora glädje fyra platta metallbehållare, fyllda med vatten, och därtill en gummi-slang, som gjorde det möjligt att direkt suga upp vatten ur behållarna utan att behöva rubba dem ur deras läge. En särskild avdelning innehöll en tätt hoplindad, tunn men synbarligen särdeles stark och lång lina av preparerat silke.

Upptäckten av väskornas innehåll gav mig nytt mod. Nu kunde jag åtminstone hålla mig vid fysisk vigör och behövde inte befara att bli plågad av hunger och törst medan jag svävade omkring som ett andeväsen över de öde vattenvidderna. Jag beslöt att till det yttersta hushålla med förråden i hopp om att ett tillfälle till rädd-

ning förr eller senare skulle yppa sig. Ett fartyg kunde ju uppenbara sig eller en ö komma i sikte. I bägge fallen var jag besluten att våga mig på kugghjulsmekanismen, även med risk att stöta.

Nya sensationer väntade mig vid nattens inbrott. Det är alldeles omöjligt att beskriva den märkvärdiga, ja kanske snarast högtidliga stämning detta svävande i mörker framkallade. Så måste det väl kännas för den som gör en resa genom världsrymden. Över och omkring mig brunno stjärnorna med vass glans. Men det var blott halva universum jag såg. Stjärnkupolen vilade på ett golv av mörker, där stundom nebulosaskimrande ljusningar av havets mareld kunde varnas. Tystnaden var fantastisk, ensamhetskänslan överväldigande.

Trots mörkret och stillheten höll jag mig klarvaken hela natten. Timmarna skredo långsamt fram. Stjärnbildernas förskjutningar var det enda tecknet på att jag inte vilade i centrum av en oföränderlig värld.

Inemot klockan tolv följande dag rådfrågade jag kompassen. Av de små leksaksvågornas utseende och rörelser kunde jag sluta mig till att jag fortfarande drev mot SSW med vinden, som synbarligen var rätt kraftig. Åt alla håll syntes endast himmel och hav. Hungern började nu ansätta mig på allvar, varför jag offrade en konserverburk för att uppehålla krafterna.

När måltiden var över slängde jag tomburken ifrån mig. Det var nära att den dyrbara föda jag nyss intagit hade offrats åt havet, så kväljande var den känsla den fallande burken ingav mig. Så länge ingen förbindelse mellan mig och havsytan fanns, hade jag heller ingen riktig föreställning om den avgrund, som gapade under

mig. Men den nedstörtande burken, som för var sekund blev mindre och mindre för att snart försvinna för min blick, visade på ett obehagligt sätt hur högt jag svävade.

Jag sög i mig ett par klunkar vatten och drev vidare.

Klockan 13 gjorde jag en upptäckt, som fyllde mig med vild glädje. Rätt i lä ojämnades synranden av något mörkt och naggat. Jag gnuggade ögonen, slöt dem och öppnade dem på nytt. Nej, det var ingen synvilla. Vinden förde mig i riktning mot en ö. Spelet var ej förlorat. Räddningen vinkade i fjärran.

Det är mycket svårt att tillnärmelsevis riktigt uppskatta avstånd på havet. För mitt vidkommande ställde sig saken ännu vanskligare då jag inte visste hur högt över havsytan jag befann mig. Hundra meter högre eller lägre betydde mycket för synvidden. Så mycket förstod jag dock, att ön ännu var långt avlägsen. Den föreföll inte heller att vara särdeles stor. Dessa två omständigheter voro ägnade att inge mig nya bekymmer. Var min kurs riktad rakt mot ön? Detta var en ytterst viktig fråga. Redan en obetydlig avvikelse skulle bli ödesdiger, då jag i så fall komme att förfela målet och sväva vidare mot ett ovisst öde.

Med orofyllt sinne observerade jag den fjärran ön för att söka komma underfund med kursen. Med tillhjälp av kompassen, vågrörelsen och målet tyckte jag mig slutligen kunna fastställa, att färdriktningen var den gynnsammast tänkbara. Så det var bara att beväpna sig med tålmod. I glädjen åt jag en ny portion konserver. Men den här gången lät jag bli att kasta bort burken.

Landkonturen avtecknade sig småningom allt skarpare mot himmelsfonden. Vissa detaljer började fram-

träda. Sålunda kunde jag se att öns östra del till sina naturförhållanden var helt olik den västra, som var lägre, med mera bruten terräng, medan i öster ett nästan murliknande parti höjde sig, upptill jämnt avskuret som en takås och brant stupande i havet. Intensiv grönska klädde så gott som hela den västra halvan av ön. Mellan landets grönska och havets blå löpte ett snö vitt band, tydligen bränningar mot en bård korallrev längs kusten. Vinden förde mig i riktning mot öns västra del. Det hade inte behövs stor avvikelser från kursen för att jag skulle ha drivit för mycket åt sidan och förfelat målet. Nu behövde jag inte längre frukta den faran.

Men en annan risk förelåg, en risk, som jag blev allt mera medveten om ju närmare ön jag kom.

Intet tvivel fanns — jag skulle skjuta över målet, om jag inte kunde gå ned betydligt närmare havsytan.

Avgörandets stund var kommen. Korallrevens skumbälte utbreddes sig blott ett par kilometer i lä om mig. Att störta i havet ytterom bränningsgördeln var riskabelt. Men än farligare var det naturligtvis att helt ge sig tyngdkraften i våld med fast mark under sig. Att manipulera med flygvästens lyftmekanism hade jämväl sina vådor. Det kunde medföra ett störtande men även något annat: ett plötsligt stigande till höjder, där andra och mycket snabba luftströmmar kunde fatta mig och driva mig helt ur kursen.

I detta dilemma erinrade jag mig plötsligt den långa, starka silkeslinan. Ett drivankare! Här yppade sig förvisso en chans.

Nöden är alla uppfinningars moder, säger man. Denna kritiska stund blev jag en ny Edison, tyckte jag — om också resultatet av mitt uppfinnarsnille säkert

skulle teta sig skrattretande för envar, som vet hur ett drivankare skall se ut. Sedan jag lyckats anbringa några lämpliga hål i den tömda konservburken, fastgjorde jag den i ändan på linan så, att den skulle fungera som en skopa när den nådde havsytan. Och som ytterligare barlast använde jag mina skor, i vilka jag placerat två öppnade konservburkar. Ja, till och med byxorna och kalsongerna fingo som släp tyg sluta sig till den samling diverse, som jag hoppades skulle hjälpa mig att någorlunda smärtfritt avsluta min luftfärd. Linans andra ända band jag stadigt kring livet och så redde jag mig att »kasta ankar».

Skulle linan nå havsytan? Med djupt och allvarligt intresse följde mina blickar det märkliga drivankarets färd nedåt.

Plötsligt såg jag de båda plaggen breda ut sig och samtidigt hastigt glida bakåt. Jag förstod att de nått vattenytan och gav nu ut så mycket lina jag kunde. De våta kläderna med sina tyngder av skoplagg och konservburkar åstadkommo den effekt jag hoppats på. På samma sätt som en tjudrad ballong av vinden pressas mot jorden, trycktes även jag ett betydligt stycke nedåt. Samtidigt kände jag hur vinden började fläktas omkring mig. På rätt ringa höjd passerade jag bränningsgördeln, likt en levande komet med en lång svans efter sig.

Detta bihang kom mig oförmodat till hjälp. Ebbtiden måste ha varit inne, eftersom korallrevet stack upp sina sträva gripklor. De höggo beredvilligt tag i mitt drivankare och höllo fast det. Jag kände en knyck, gjorde en hastig överhaling nedåt och innan jag visste ordet av låg jag pladask i det våta. Ögonblicket därpå studsade jag uppåt, men strax efteråt måste den nerblöta

flygvästen ha förlorat sina lyftande egenskaper och överlämnade mig definitivt i havets famn. Ett angenämt famntag förresten, ty innanför revets dånande bränningar var vattnet stilla, klart och ljumt.

Jag var räddad. Men mina byxor voro det inte. De och de andra dyrbarheterna måste bärgas. Att rycka i linan båtade föga. Persedlarna sutto stadigt fast vid en korallstock. Med tillhjälp av linan drog jag mig närmare revet och vadade, vägled av ariadnetråden, ut mot dess yttre rand. Skum och saltstänk yrde omkring mig och ibland blev jag halvt omkullkastad av någon långt nående störtsjö. Men till slut lyckades jag frälsa drivankaret och kunde tillfredsställd fastslå, att kollektionen var fullständig.

För att nå ön måste jag företa en simtur, men den beredde mig snarast ett nöje. Och snart blev jag välbehållen med allt mitt »bagage» upp på strandens sand, vit av det rikligt inmängda korallgruset. I det starka solskenet låg den som en bländande ljus inramning av den lilla bukt, där ödet låtit mig hamna. Ett litet stycke inåt land lockade skogsbrynets skugga. En bård av kokospalmer kantade kusten. Havsbrisens hårda prasslande i deras kronor blandades med bränningsbrusets rytm. Och vid palmernas fot stodo bisarra pandanus-träd med ormliknande grenar och massor av långa, styva blad.

På en skuggig plats befriade jag mig från flygvästen och alla de övriga blöta plaggen, som jag hängde till torkning, efter att ha tömt samtliga fickor på deras innehåll. Flygvästen fastgjorde jag vid en seg buske och placerade ytterligare ett par försvarliga korallblock på den. Jag betraktade fortfarande det underliga plagget

med misstro. Kanske det efter torkningen ånyo skulle gripas av sina flyginstinkter och resa i väg på egen hand. Det var strängt taget onödigt att låta en så märkvärdig tingest rymma sin kos utan att söka komma underfund med vad det var för en gåtfull kraft, som givit den förmåga att bära mig över oceanen. Nu låg den stilla och beskedlig bredvid busken. I sinom tid skulle jag undersöka den grundligt.

Ja, där satt jag nu, en naken vildes like, och beskådade den lilla och brokiga samling, som vittnade om civilisationens välsignelser. Och det slog mig att de två kulturprodukter, som i umgänget med människorna varit de effektivaste under mina resor, sedlarna och passet, i min nuvarande belägenhet avgjort voro de värdelösaste. Palmerna frågade inte efter pass och pandanusvresigheten gick inte att mjuka upp med det stora dollarlandets mest efterfikade tryckalster.

Det första en människa brukar göra när hon flyttat till en ny ort är att skaffa sig logi. Jag hade inte för avsikt att bli något undantag från denna sunda regel. Kanske kunde jag ha samma tur som äventyrsböckernas robinsöner, för vilka naturen av outgrundlig välvilja iordningställt präktiga grottor på de naturskönaste platser med en frisk källa vid ingången.

Så snart kläderna torkat begav jag mig på upptäcktsfärd.

Före starten ritade jag i strandens sand en jättepil, som visade rakt mot det ställe, där mina saker voro placerade. Så skar jag mig en vandringsstav och begav mig åstad.

Markens stigning var stark och den täta vegetationen ställvis besvärlig att genomtränga. Iögonenfallande var

det rika inslaget av ormbunkar. Träd och buskar funnos av rätt många slag. Det var en fröjd att då och då igenkänna sådana, vilkas bekantskap jag tidigare endast stiftat i böcker eller drivhus. Och glädjen var så mycket större som en del av dem voro nyttoväxter, bl. a. Cordia-träd med ätliga stenfrukter, melonträd och kottepalmer, av vilkas märm man får äkta sagogryn.

En omständighet visade att jag befann mig någonstädes i Polynesiens fjärmsta utkanter. Det var från varon av landdäggdjur. Blott fladdermössen hade tack vare sin flygförmåga nått dessa isolerade öar. Bland det skyddande lövverket av en hög *Sinneratia* upptäckte jag en skara sovande läderlappar. I övrigt var jag själv, efter vad jag kunde förstå, det enda däggdjursinslaget i öns fauna. Vetskapen härom ökade min ensamhetskänsla. Men det kändes tillika tryggt att veta, att inga farliga rovdjur lågo på lur i snären.

Av fåglar såg jag flera olika slag, men de voro inga goda sångare och utmärktes i allmänhet av trista färger. Jag tänkte emellertid välvilligt på dem — fågelstek är ju gott — och beslöt hålla dem i minnet. De voro inte alls skygga, något som utan tvivel skulle visa sig angenämare för mig än för dem.

Jag besteg en låg basaltrygg och från dess krön såg jag ned i en paradisisk dal.

Dalen gick tvärs genom ön. Från norr inträngde en smal vik. Mellan klippväggen och stranden utbredde sig ett grönskande bräm, där kokospalmer och annan växtlighet frodades.

I denna härliga dal fann jag vad jag sökte.

En klar rännil sprang fram ur en spricka i basaltryggens fot.

Och ett hundratal meter från källsprånget hittade jag en håla, tillräckligt rymlig som bostad för en anspråkslös ungtkarl. Hålan nådde ganska långt in i berget och var till och med försedd med en »alkov», stor nog som sovrum. Smärre fickor och urgröpningar i väggarna hade naturen som på beställning inrättat för min lösegendom. Sedan bostadsfrågan lösts på ett så förträffligt sätt återstod endast inflyttningen, varför jag begav mig åstad för att avhämta mina tillhörigheter.

Väl återkommen fastslog jag, att depån var orörd. Men en märklig förändring hade inträtt. Flygvästen hade »vaknat», avskuddat sin stenbarlast och visade nu tydliga avsikter att bege sig till väders. Den svävade på en dryg meters höjd över marken, obevekligt tjudrad vid den sega busken. Inför denna syn fick jag en lycklig ingivelse. Liksom Robinson Crusoe på sin tid mot naturens ordning anträffade lamadjur på sin ö och sålunda förskaffade sig en värdefull arbetshjälp, så var jag i min tur i tillfälle att ta i min tjänst ett ök, som gick utanpå alla lamor i världen. Men för det ändamålet var en undersökning av flygvästen nödvändig. Jag måste lära mig dressera den. I så fall kunde den bli en ovärderlig tjänare. Men den var både bångstyrig och farlig så länge dess inneboende krafter undandrogo sig min kontroll.

Försiktigt närmade jag mig det tjudrade vidundret och kände på de spända remmarna. Jag grep tag i översta delen av stigbygelstroppen och kunde hänga fritt i densamma, något som ingalunda var oväntat, då kugghjulet på den svarta lådan fortfarande var inställt på samma sätt som då flygvästen bar mig över havet. Tingestens lyftkraft var således oförminskad. Med kniven ristade

jag ett märke i kugghjulstanden och i ebonitlådan för att utmärka hjulets läge. Därpå vred jag kugghjulet en tand åt vänster. Ingen förändring inträdde. Ytterligare en tands vridning sade mig, att det var fara på färde. Läderremmarna stodo spända som fiolsträngar och det började knaka i busken. Synbarligen hade vridningen stegrat lyftkraften, varför jag skyndsamt vred hjulet tre tänder åt höger. Västen blev betydligt medgörligare och ett försök visade, att den inte längre förmodade uppbära min kroppstyngd. Ytterligare två tänders vridning åt höger, d. v. s. till ett orubbligt stoppläge, och västen damp till marken och låg stilla och undergiven vid mina fötter. Jag hade stäckt dess högtflygande planer och var nu herre över en tjänare, som behövde varken mat eller dryck, sömn eller semester, lön eller snubbor.

Som en imperator stod jag och såg på den slagna hjälten. Därpå fick den börja sin tjänstgöring. Mina ägodelar knöt jag in i rocken, snörde fast knytet i den fortfarande tjudrade västen och vred kugghjulet en tand åt vänster. Västen med sin börda höjde sig långsamt från marken, ungefär på samma sätt som en något utläckt marknadsballong. Då den uppträdde på detta fogliga sätt löste jag remmarna från busken och fastgjorde en av dem vid mitt bälte. Och med ägodelarna svävande över mitt huvud vandrade jag glad i hågen till min grotta.

Nybyggjarlivet började. Dagarna gingo snabbt under heminredning och matanskaffning. Alla tecken tydde på regntidens snara inbrott. Jag måste ligga i för att skaffa mig förråd och större komfort och hann därför inte tillfredsställa min lust att utforska öns östra del.

Den sista vackra kvällen före regntiden inträffade en händelse, som föreföll mig högst märkvärdig.

Jag satt vid stranden och njöt av stjärntändningens skönhet. Havsfåglarnas skrik upphörde efter hand. Endast dånet av bränningarna fortfor, i övrigt rådde tystnad. Plötsligt uppfångade mitt öra ett utdraget ljud, någonting mellan ett väsande och en dov vissling. Det tycktes komma från ett ställe bortom basaltberget. Jag såg upp men kunde till en början inte se något ovanligt. Med ens blev ljudet starkare. Och över klippkrönets mörka silhuett höjde sig snabbt ett matt lysande ting. Det såg närmast ut som en ganska kort, rak kometsvans utan huvud och rörde sig uppåt med växande hastighet, tills det förlorade sig bland stjärnorna. Jag stod en liten stund med bakåtböjd nacke och stirrade mot den punkt, där ljuset försvunnit. Och nu tändes över mitt huvud ett kritvitt sken, väl tio gånger starkare än planeten Venus, när den lyser som klarast. Likt en ny betlehemsstjärna strålade det vidpass en halv minut med intensiv glans. Därpå mattades det hastigt av och slocknade.

Var det ett jordiskt eller ett kosmiskt fenomen?

Tredje kapitlet

Det var trista tider. En dag var vädret särskilt ruskigt. Stormen ven och blixterna ljungade. Från skogen hördes knaket och kvidandet då trädgrenarna gnedos mot varandra. Havets våldsamma brus mot korallreven bildade en bakgrund av mäktiga, obestämda ljud och åskmullret upprepades med täta mellanrum.